

Móra Ferenc

NEKPOGI KOVÁCS

Hiába kotorászok a mesetarisznyám fenekén, ma nem találok benne vidám bohóságot. Elfogyott a tarka mese, kihullottak a mosolygó históriák. Egyre csak a Nekopogi kovács története jár az eszemben. Úgy, ahogy tőle magától hallottam néhány esztendővel ezelőtt.

Balogh Demeter lett volna a becsületes neve, de az egész falu aranykovácsnak hívta a régi jó világban. Azért hívták így, mert aranyat ért a mestersége. Egész nap búgott a fujtató, szállt a szikra, csattogott a pöröly a kovácsműhelyben. Üllője előtt soha üres kézzel nem dolgoztalankodott az aranykovács. Hanem akárhányszor éjszakával toldotta meg a nappalt, ha sok volt a munka. Ennek örült ő nagyon, mert így gyarapodott a gazdaság. Volt már háza, földje, szőleje s rakással az ezüst forint a ládafiában.

- Könnyű neki - mondogatták az emberek -, mert akinek olyan derék, szorgalmas felesége van, annak játék az élet. Gondot felez, örömet kétszerez a jó asszony a háznál. Hát még a kislánya, az aranyhajú Piroska! Angyalt nem lehetne annál szebbet festeni az oltárra! Csak szereti a jó Isten ezt az aranykovácsot!

De meg is érdemelte Balogh Demeter, hogy jól menjen sora. Szorgalmának maga látta hasznát, emberségtudásáért mindenki szerette, jó szívét áldották a falu szegényei. Szelídségre, jó kedvre, se volt neki párja. Egész nap oly vidáman füttyörészett, hogy még a nótás rigó is megirigyelhette volna. S mikor estenként letette a kormos bőrkötőt és ölibe vette a kislányát, míg a felesége csendesen dúdolgatva vasalhatta a kis patyolat-szoknyákat, babafőkötőt, boldogan sóhajtott föl az aranykovács:

- Nincs tinálatok nagyobb kincs a kerek ég alatt! De csak jó is az a Jóisten, hogy nekem adott benneteket!

A Jóisten azonban próbára szokta tenni azokat, akiket szeret. Balogh Demetert is próbára tette: elvette tőle a feleségét. Kivitték a jó asszonyt a temető szomorúfűzfái alá s maga maradt az aranykovács az aranyhajú Piroskával.

- Kicsi virágszálam - gügyögött neki elfojtott sírással -, mi lesz most már mibőlölünk?

- Ne félj, aputám - vigasztalta a csöppség -, főzöt én teneted levestét, de a Bodjinak nem adunt belőle.

Parányi kezével összeszedte a műhelyben a vasreszeléket, a törött patkódarabokat: azokból főz ő az apukájának finom csipedett leveskét. Az apja pedig nekifordult arccal a falnak, hogy kisírja magát, de aztán megint csak az üllőhöz lépett, hogy érne ő rá a sírásra, mikor úgy várja a munka? És búgott a fujtató, szállt a szikra, csattogott a pöröly, de sose füttyörészett többet az aranykovács. Temetői szomorúfűzfák tövébe az ő jókedvét is eltemették.

Jajgató fájdalomnak legjobb altatója a munka. Egy-két esztendő múlva megnyugodott az Isten rendelésében az aranykovács. Most még ezerszer jobban szerette a kislányát, mint azelőtt. Aranyhajú Piroska nőtt, növekedett, egyre szebb lett testben, lélekben. Kacagásától csengett a ház, mint madárszótól az erdő.

- Szemem fénye, aranyos pintyökém - simogatta ragyogó haját az édesapja -, mit szeretnél karácsonyra? Csengős nyulat, táncoló babát, égis érő karácsonyfát?

- Nincs nekem kívánságom se egyikre, se másikra. Más kérek én az angyalkától. Azt, hogy az én apuskám ne lenne mindig ilyen szomorú. Hanem nevetnél, danolnál te is, mint a többi emberek.

De nem hozta el az angyalka neki karácsonyra az édesapja mosolyát. Inkább őt vitte el játszópajtásának oda, ahol az angyalkák csillagokat gyűjtogatnak a maguk karácsonyfáján. Kivitték az aranyhajú Piroskát az édesanyja mellé s a nagy üres házban egyes-egyedül maradt az aranykovács.

Ahogy a temetés napján bezárta a műhelyt, ki se nyitotta többet. Semmivel a világon nem törődött többet. Emberek közé nem járt, a hozzáménőket nem eresztette be. Földjét, szőlejét fölverte a gaz, eszébe se jutott neki. Szerszámaikat a bezárt műhelyben belepte a rozsda s a falubeliek egész elszoktak onnan. Nem hívták már aranykovácsnak, hanem Nekopogi kovácsnak.

Nem bánt ő semmit a világon. Telt, múlt az idő s ő egyre ott ült kis szobájában s merően nézett maga elé. A tükör alatt volt fölakasztva a kislánya arcképe, oda-odaállt eléje s elkezdett vele beszélgetni.

- Itt hagyta. Nem szeretted. Aranyos pintyökém, mi keresnivalóm van nekem most már a világon?

Az arckép csak nézett, nézett rá, mintha mondani akart volna valamit.

- Ugyan mit akarhat, mit? - tűnődött a Nekopogi kovács.

De sehogy se találta el.

Egyszer aztán megértette. Csúnya, zimankós téleleji időben szokása szerint üldögélt a szobában, mikor hirtelen rányitották az ajtót. Egy drótos tót lépett be rajta, hátán batyuja, öliben nagykendőbe takargatva a kislánya. Szánalom volt őket nézni. Szellős nyári gúnyájában, rongyos bocskorában didergett a tót s gémberegett kezecskéjét félénken nyújtogatta ki kendője alól a szép kékszemű, lenhajú kislány.

- Jó napot kívánom - köszönt alázatosan a drótos.

- Edd meg, ha jó - mordult rá haragosan a Nekopogi kovács.

- Kérek valami munkacska, drotoznai, nagy jó uram.

- Ha csak ezt a rongyos életet össze nem foltozod - motyogta a kovács s keserűen tekintett az arcképre.

Aranyhajú Piroska mintha szemrehányóan csóválta volna meg fejecskejét a képen. A kovács valamivel szelídebben szólt a drótoshoz:

- Mit jársz télvíz idején ezzel az ártatlan teremtéssel?

- Nagy baj érte engemet - fakadt sírva a drótos - meghalt az enyim feleség. Mit csináljunk neki, ha Istenke így akarta. Ember övele nem perelhet.

Nekopogi kovács hirtelen befordult a kamrába s kihozott egy nagy bundát.

- Jó ember - mondta a tótnak -, munka énnálam nem akad, hanem vegye föl ezt a bundát. Ebben majd nem fázik.

Míg a drótos hálálkodva öltözködött, Nekopogi kovács megint a kamrába motozott. A rossz csizmák közt válogatott, de egyik lyukasabb volt, mint a másik. Aztán elmosolyogta magát s kifordult a szobába és lehúzta a lábáról a csizmát. Odatette a tót elé:

- Nézze csak, atyámfia - rebegte szégyenlősen - ez a csizma nekem szűk. Próbálja meg, jó lenne-e magának?

Szegény tót ember erővel kezét akart csókolni, ahogy belebújt a ruhába s még az utcáról is egyre áldatta az Istennel a kovácsot. Ez meg odaállt az arckép elé s nézte könnybelábadt szemmel, ahogy az arckép elkezd mosolyogni. S hirtelen eszébe jutott valami a kovácsnak, utána szaladt a tótnak:

- Kerüljön csak vissza, barátom! Elfelejtettem valamit.

Mire visszajöttek, akkorra kiszedte a kovács a ládájából az aranyhajú Piroska féltve őrizgetett ruháit. A jó meleg gúnyácskát, a bélelt kis cipőket, a bodros szőrű sapkácskát. S úgy felöltöztette a kis tót lányt, hogy öröm volt nézni.

- Csupa grófkisasszony lette a Hanka - kacagott a drótos s mint a záporosó, hullott a könnye, mikor elment.

A gazda pedig nagy, nagy melegséget érzett a szíve körül, ahogy odaállt a kép elé:

- Jól tettem-e aranyos pintyőkém?

- Édes jó apám - ragyogott a kép – azt akartam én neked mondani mindig, hogy szeresd embertársaidat, akkor könnyű az élet terhe.

Nekopogi kovács megint kinyitotta a műhelyajtót. És megint bűgött a fűvó, szállt a szikra, csattogott a pöröly. Amit keresett a kovács, mind a szegények közt osztotta szét. Mikor meghalt békességben, derült lélekkel, az egész határ szegénye megsiratta.

(Az Én Újságom, 1906/49.)